

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘEROV, SVISLE 13

Přerov, Přerov I – Město, Svislé 13, PSČ 750 02

Telefon: 581 701 811 * e-mail: skola@zssvisle.cz
IČO 47858052 * Bankovní spojení: 8231831/0100

Miroslav Klimeš – vzpomínání totálně nasazeného na dobu protektorátu

/ scénář k rozhlasové nahrávce/

Zpracovali: Marie Caletková, Tomáš Pavelka, Jakub Fogelton

pod vedením paní učitelky Mgr. Anny Halouzkové

Všichni jsme ze Základní školy Svislé v Přerově, chodíme do třídy 8. A.

Tomáš: V Opavě žije jeden náš vzdálený příbuzný – pan Miroslav Klimeš, který se narodil 19. března 1921.

Maruška: Strejda Mireček – jak mu v rodině říkáme – nám často vyprávěl o svém životě, hodně toho totiž zažil. Když jsme se za naši školu přihlásili do projektu Příběhy našich sousedů, tak jsme si s Tomášem řekli, že by jeho zajímavé povídání mohli znát i jiní. Tak jsme jeli za strýcem na návštěvu a vzali s sebou i svého spolužáka Jakuba. Poslechněte si prosím, co se nám podařilo natočit.

Můj tatínek byl železniční zaměstnanec a po první světové válce se stal prvním českým přednostou východního nádraží v Opavě. Bydleli jsme taky na nádraží, poněvadž přednosta stanice musel bydlet dycky v budově této stanice.

Kuba: Pan Klimeš měl dva starší bratry. Moc rád vzpomíná na svou babičku.

No, ještě u nás žila mamčinina maminka, ...čili babička – my jsme jí říkali stařenka, která byla ke mně velice hodná. Já říkám, na tu stařenku skoro vzpomínám častěji než jako na maminku. Totiž když jsem něco provedl, tak mamčin výchovný prostředek byla rákoska, pral nebo dŮtky. Maminka mě potrestala.

Dycky mě utěšovala, pojď sem, neplač, maminka to myslela dobře, ty jsi zlobil, pojď, buď hodný, nedělej...

Tomáš: Do jakých škol jsi chodil?

V Opavě jsem chodil do školy, do obecné školy, do gymnázia až do sexty – do šesté třídy. No, potom přišla okupace. Jakmile byly tady obsazeny Sudety, tak všichni obyvatelé se stali říšskoněmeckými státními občany.

Kuba: Rodiče pana Klimeše si v Opavě postavili domek, a tak se rozhodli zde zůstat. Jeho tatínek už byl v penzi. Zajímavé bylo povídání o tom, jak Klimešovi usilovali o zachování českého občanství.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘEROV, SVISLE 13

Přerov, Přerov I – Město, Svislé 13, PSČ 750 02

Telefon: 581 701 811 * e-mail: skola@zssvisle.cz
IČO 47858052 * Bankovní spojení: 8231831/0100

A já jsem požadoval, ne, já chcu zůstat Čechem, já chcu být příslušníkem Československa, tehdá Československo, ne ještě Česko alespoň. Tak byla možnost obce, čili mohli se lidé požádat o zachování státního občanství českého.

Zajímavá je jedna věc ta žádost o obce musela se podávat ve zbytku Československa, čili v Ostravě. Mezitím to Česko bylo zrušeno, stalo se to součástí říše jako protektorát Böhmen und Mähren, čili protektorát Čechy a Morava, přišlo mi vyřízení už za protektorátu, s tím, že nám bylo zachováno české státní občanství.

Kuba: Občanství bývalého Československa Klimešovi uhájili, ale nastaly další problémy.

Mělo to zas jeden důsledek. Cizinci nesměli v Německu vlastnit pozemkový majetek, čili maminka měla právo v tom našem domě bydlet, ale majetek musela prodat... jako česká nebo protektorátní občanka. Čili potom po osvobození muselo se žádat o restituce, čili ty peníze, ten převzal stát a maminka zas se stala majitelkou tohoto domu.

Tomáš: Strejdo, maturoval jsi v Opavě?

Já jsem chodil na střední školu, tak ty už neexistovaly v Německu, čili jsem to gymnázium dodělával v tehdejším protektorátu, ve Valašském Meziříčí.

Maruška: Strejda pak odešel do Olomouce, kde žil jeho starší bratr. Ten mu také pomohl najít zaměstnání v nemocenské pojišťovně.

Z té nemocenské olomoucké pojišťovny jsem byl potom totálně nasazený.

Moje pověření bylo Fridrich Krupp Bertaberg. Markštet nach Breslau, pozor čili Markštet u Vratislavi, poněvadž hlavní sídlo toho Kruppen závodu byl sice Essen, ale tato firma stavěla nový zbrojní závod, aby byla co nejdál.

Tomáš: Essen byl totiž blízko Velké Británie a spojenecká vojska bombardovala velké zbrojařské továrny. Do tohoto města odjžděl náš strejda jako totálně nasazený na podzim roku 1942. Strejda si pečlivě zaznamenával do svých deníčků události a díky tomu si můžeme přečíst, jak vypadal jeho poslední den v Olomouci a pak cesta do Německa.

Kuba: Je čtvrtek 29. října 1942.

Celé odpoledne jsem sháněl potvrzení od obchodníků, aby mně na hospodářském úřadě vydali odhlášku z potravinových lístků. Pak jsem se šel rozloučit s bratrovou rodinou a s kolegy v pojišťovně. V půl čtvrté odpoledne jsem už byl na nádraží, kde zjišťovali naši přítomnost, vyvolávali naše jména a dávali nám pracovní knížky. Nastoupili jsme do vlaku na 4. nástupišti. Po páté hodině nám přivezli chléb, asi dvě kila a třičtvrtě kila salámu. Vyjeli jsme před šestou směr Praha. Celé pražské nádraží jsme vzbudili křikem „ Ať žije česká Praha!“ a také zpěvem hymny. Do vlaku přistoupili další pracovníci z Mělníka. Po jedenácté večer rychlík vyjel směrem do Německa. Do Drážďan jsme dorazili ještě potmě. V Lipsku jsme se setkali s Čechy, kteří tam pracovali na nádraží. Pak se pokračovalo v jízdě, kolem trati pracovalo mnoho ruských zajatců. Házeli jsme jim chléb a salám. Do Essenu jsme dojeli po sedmé večer. Zatemněno zde bylo dokonale.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘEROV, SVISLE 13

Přerov, Přerov I – Město, Svisle 13, PSČ 750 02

Telefon: 581 701 811 * e-mail: skola@zssvisle.cz
IČO 47858052 * Bankovní spojení: 8231831/0100

Tomáš: Strejdo, zažil jsi v Essenu někdy bombardování?

Já jsem zažil jedno to bombardování, ale měl jsem velké štěstí. Ten lágr takzvaný, v tom Essenu, ten byl nedaleko fotbalového hřiště, a to fotbalové hřiště mělo, kolem sebe takovou ohradu - val. Jedna ta bomba spadla na ten stadion. Ta tlaková vzdušná vlna se přehodila a zasáhla baráky vzdálenější...ten můj ne ... Vyrázilo to třeba sice dveře, spadl hasicí přístroj, který začal hasit.

Ale naštěstí neshazovalo při tomto bombardování, které já jsem zažil, neshazovali zápalné bomby.

Pozor stalo se to, že po dalších náletech byly bomby, ty baráky rozvalily, potom shazovali ještě zápalné, teď ty baráky byly dřevěné, začly hořet a ti lidé v tom uhořeli. To se stalo v jednom nedalekém baráku, kde žili většinou Rusi, tam hromada lidí uhořela.

Tomáš: Strejda byl v Essenu asi tři měsíce, a protože jeho šéf se bál bombardování, tak se dostal mezi prvními Čechy do Markštetu u Vratislavi. Pracoval tam v kanceláři, na kole rozvážel poštu.

Kuba: Práce v Marštetu měla jednu výhodu. Měl blíž k mamince, kterou mohl navštěvovat.

Oficiálně jsme se nesměli vzdalovat z místa, kde jsme byli totálně nasazení. A pokud, tak jsme museli mít potvrzení zaměstnavatele, že nás pouští. Čili existoval rychlík Breslau – Opava. Čili já jsem jednou měsíčně jezdil do Opavy za maminkou.

Ale musel jsem si vždycky vyžádat potvrzení od zaměstnavatele, že mě pouští i na sobotu a neděli domů. Čili já jsem v sobotu odpoledne sedl do rychlíku, přijel do Opavy, navštívil maminku a v neděli v šest hodin večer se ten rychlík zase vracel.

Kuba: Dalo se cestovat i bez povolení, ale to musel jet osobním vlakem přes Opole a Ratiboř. Kontroly chodily v rychlících. Ovšem cestování bez povolení se nevyplatilo jednomu kamarádovi.

Tak jeden ten můj kamarád, co bydlel na světnici, povídá, já se půjdu podívat do té Vratislavi, ale cestou v tom vlaku byla nějaká kontrola, teď zjistili, že je totálně nasazený v Markštetu, tak ho poslali do koncentračního tábora, jenom na měsíc, tam byl, no tak povídal, vykládal, jak to vypadá, jaký hlad a jaké zacházení v koncentračním táboře.

Maruška: Blížil se konec války. Jak postupovala Rudá armáda, tak měli být pracovníci z Markštetu evakuováni. strejda vzpomínal, jak všichni utíkali domů. On nemohl za maminkou hned, dostal se do východních Čech, onemocněl. V březnu už byl v Opavě u maminky a schovával se. Přes všechny těžkosti se dožil konce války. Ne všichni jeho kamarádi měli takové štěstí. Vyprávěl nám o osudech jednoho spolužáka z gymnázia.

Vzpomínám na jednoho...otec Čech, plukovník, maminka Němka. Doma se obcovalo německy, poněvadž ta čeština je pro Němce dost obtížná. Nebo něco takového. Ale zajímavé, ten kluk propadal z němčiny. Ten kamarád Za Reichu tady zůstali, poněvadž...vzhledem k té mamince se asi přihlásili k německé národnosti, nebo něco takového – Jelínek, krásné české jméno měl, musel na vojnu a byl u parašutistů. Ve škole byl, řekl bych posera, jak se říká, takový bojácný, ustrašený.... A ten potom někde padl.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘEROV, SVÍSLE 13

Přerov, Přerov I – Město, Svísle 13, PSČ 750 02

Telefon: 581 701 811 * e-mail: skola@zssvisle.cz
IČO 47858052 * Bankovní spojení: 8231831/0100

Kuba: V Opavě žilo dost Němců, kteří byli po válce zařazeni do odsunu. Takový osud potkal i rodinu Tilovu, která bydlela ve stejném domě jako Klimešovi. Byla to také rodina smíšená – otec Čech, matka Němka.

Jejich syn, který se jmenoval Erik, čili Erik je německé jméno, ale posílali ho do české školy za první republiky. Když přišla okupace, tak samozřejmě se přihlásili k Němcům jako k německé národnosti. V pořádku. Ten Erišek – měli syna – byl povolán na vojnu a v tom Sovětském svazu se ztratil, byl zajat. Po válce se nevrátil a rodina byla odsunuta, tak ta paní přišla za mojí maminkou.

Tak povídá: „ Nevíme, co s tím naším synem je, padl nepadl, je v zajetí, kdyby se vrátil, my vám pošleme adresu.

Ten Erišek se opravdu vrátil a hledal svoje rodiče, kteří byli odsunuti. Tak koho mám ... moje maminka...Klimešovi...zašel za mojí maminkou a ta moje maminka...Tvoji rodičové žijí tam a tam v Německu. Tak se rodina dala zase dohromady. A za to ten Erišek mně byl velice vděčný.

Maruška: Strejdo, rádi bychom ti poděkovali a ještě bych tě chtěla poprosit, jestli bys nám řekl své životní krédo.

„Nic není absolutní.“